

Të nderuar kolegë deputetë,

Po filloj të citoj nga relacioni: “Kjo kredi me BERZHI-n merret në kushtet e emergjencës energjetike dhe pamundësisë së përballimit të krizës nga OSHEE-ja për të blerë energjinë e nevojshme për shkak të çmimeve të larta në treg, si dhe të pamundësisë financiare të përballimit të këtyre çmimeve”. Po vazhdoj me relacionin, ku thuhet: “Ky financim synon rritjen e performancës së OSHEE Grup dhe Republika e Shqipërisë do të jetë garanti për gjithë detyrimet që operatori i shpërndarjes do të marrë përsipër, sipas kësaj marrëveshjeje. Nëpërmjet këtij financimi OSHEE-ja jo vetëm siguron sa më sipër, por garanton që do të përballojë me sukses ripagimin e kësaj kredie me fondet e aktivitetit të saj”. Pyetja që unë kam është: si do ta përballojë OSHEE-ja këtë kredi, këtë hua, në këtë situatë kur thuhet vetëm nga fondet e aktivitetit të saj? Të paktën këto vitet e fundit OSHEE-ja ka dalë me humbje dhe askush nuk garanton që kjo krizë do të jetë afatshkurtër dhe për më tepër të garantojë që OSHEE-ja do t’i kapërcejë problemet e humbjeve të saj. A do të marrim vetëm borxh herë pas here për të shlyer borxhet apo duhet të shohim se cili është problemi real që ka të bëjë me menaxhimin e sistemit tonë energjetik? Të nderuar kolegë deputetë, Më lejoni t’ju theksoj se energjia nuk është thjesht dhe vetëm ekonomi, por është një sektor shumë i rëndësishëm i sigurisë sonë kombëtare. Energjia është përdorur dhe do të përdoret si armë gjeopolitike dhe ne jemi të papërfillshëm në këtë lojë, por ama kemi në dorë të menaxhojmë drejt apo të shtojmë burimet tona energjetike. Ne, në gjeopolitikën globale, jemi një pikë shumë irrelevante, por do të përfshihemi pa dyshim nga konsekuencat dhe efektet zinxhirë në ekonominë tonë kombëtare dhe jetën e qytetarëve shqiptarë, të cilat do të jenë të ndjeshme dhe të prekshme. Për të qenë më konkret, po u referohem disa autoriteteve më me zë në këtë fushë. Në një konferencë në Arabinë Saudite, CEO i Blackstone, Stephen Schwarz, paralajmëroi të martën se çmimet e larta të energjisë ka të ngjarë të shkaktojnë trazira sociale në mbarë botën. Ai thotë: “Ne do të përfundojmë me një mungesë reale të energjisë dhe kur ka mungesë energjie, ajo do të kushtojë më shumë, ndoshta do të kushtojë shumë më tepër nga sa pretendojmë ne dhe do të krijojë jo vetëm probleme ekonomike, por edhe sociale”. Kjo çështje diskutohet sot shumë fort në të gjitha institucionet e rëndësishme si në Kongresin Amerikan, Parlamentin Europian dhe në institucionet ekzekutive, por besoj se ka ardhur koha që edhe ne ta shqyrtojmë me seriozitetin më të madh. Pse po ndodh kjo krizë? Absolutisht, siç e thashë edhe në fillim, janë interesat gjeopolitike, rritja e kërkesës, lojërat që po bën Rusia për të garantuar interesat e veta strategjike për të imponuar furnizimin me gaz në Europë, duke e përdorur atë si armë politike. Kjo krizë është sot një shqetësim i madh botëror dhe ndoshta do të zërë edhe një vend kyç në diskutimet që do të bëhen në COP 26, në Skoci, për të marrë vendimet që duhen dhe për të gjetur balancën e duhur ndërmjet energjisë së rinovueshme dhe energjisë fosile. Më lejoni t’ju bëj një parantezë, të nderuar kolegë deputetë. Do të doja të vlerësoja dhe të mbështesja të gjitha zhvillimet për investime në sektorin energjetik nga kompani në Shtetet e Bashkuara të Amerikës dhe shpresoj që të zhvillohen edhe në sektorë të tjerë. Në veçanti mbështes projektin e futjes nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës të gazit të lëngshëm në Vlorë, duke besuar që ne mund të kthehemi edhe në një vend ku mund të depozitojmë gazin e lëngshëm në marrëdhënie me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, për më tepër që kjo është një strategji e tyre jo vetëm për Shqipërinë, por edhe për mbarë Europën. Kjo gjë duhet të na bashkojë, të jemi mbështetës dhe të bëjmë të mundur që plani të ecë sa më shpejt si një interes yni kombëtar, por edhe për faktin se kjo krizë globale mund të sjellë vonesa apo devijime të këtyre marrëdhënieve. Po i kthehem çështjes që po diskutojmë sot. Ajo që është paradoksale është se ndihemi krenarë dhe lavdërohem se marrim borxh pas borxhi, kredi pas kredie, pa pasur mundësi të gjenerojmë ekonominë dhe të ardhmen për qytetarët tanë. Duket sikur lehtësohemi dhe ndihemi mirë në mënyrë ironike, duke menduar se jemi

të sigurt duke marrë borxh për të shlyer borxhet, por harrojmë se po shtojmë kostot për shqiptarët për sot dhe për nesër dhe kjo është një lloj talljeje që ne i bëjmë vetes sonë, u bëjmë shqiptarëve, por edhe atyre që do të vijnë nesër. Le të shohim disa nga ato që unë i konsideroj si pretendime për menaxhimin e sistemit tonë energjetik. E para, OSHEE-ja, siç e thashë, vitet e fundit është me humbje, pra shpenzon më shumë nga çfarë arkëton dhe kjo krizë mund t'i thellojë akoma edhe më tej këto humbje. E dyta dhe më e keqja është se borxhet më të mëdha të OSHEE-së janë nga entet publike të drejtuara dhe kontrolluara nga qeveria. Po ashtu, OSHEE-ja është tërësisht nën kontrollin politik dhe menaxhues të qeverisë dhe në shërbim të saj. Qeveria është borxhliu më i madh i OSHEE-së dhe vetë OSHEE-ja nuk ka asnjë autoritet për ta detyruar qeverinë, ashtu siç bën me qytetarët, që të paguajë detyrimet që i ka OSHEE-së, pra qeveria, që është garante, është edhe borxhliu më i madh. 17,3 miliardë lekë janë detyrim nga ujësjellës-kanalizimet, të cilat varen dhe kontrollohen nga qeveria, përdoren për interesa, për të punësuar dhe për të realizuar qëllime klienteliste, prandaj bëhen gjithnjë edhe më keq. Duket qartë se ka një paradoks në gjithë këtë marrëdhënie të qeverisë me OSHEE-në. 200 milionë dollarë është detyrimi që kanë institucionet, entet publike, institucionet shtetërore dhe disa ndërmarrje ndaj OSHEE-së. Qeveria, siç u tha edhe nga disa kolegët të mi, së bashku me OSHEE-në detyruan me dhunë, arrestuan, burgosën, sekuestruan dhe ndërprejnë energjinë elektrike për familjet e varfra, duke i detyruar ata që të paguanin qindarkën e fundit apo të merrnin borxh për t'i kthyer detyrimet OSHEE-së, por duket qartë që nuk e kanë këtë forcë dhe autoritet ndaj vetes për ta kontrolluar atë. Mjafton të lexojmë edhe raportet e KLSHsë ndër vite për të kuptuar që shumë gropa të zeza ka në menaxhim, të cilat vijnë nga interesat klienteliste. Pra, nuk kemi një problem të vetëm, pamundësinë për të blerë energjinë, por një zinxhir problemesh dhe detyrimesh, që nuk do të marrin fund me këtë kredi. Të nderuar kolegë, E ritheksoj që energjia, në gjykimin tim, është më shumë se ekonomi apo debat që duhet të na ndajë në mënyrë banale politikisht. E rëndësishme është të mendojmë të gjithë me përgjegjësinë tonë si deputetë se si duhet ta menaxhojmë këtë mall publik dhe interes tonin kombëtar. Nuk po i ngre këto shqetësime thjesht se përfaqësoj opozitën këtu në parlament apo me pretendimin se di çdo gjë dhe çka them unë është e padiskutueshme, por mendoj se ka ardhur koha që ne si deputetë të hapim një debat real me veten tonë, për të vënë përballë përgjegjësisë qeverinë që të garantojë transparencë dhe menaxhim të drejtë të interesave tona kombëtare. Ne kemi detyrim kushtetues, e kam thënë edhe herë tjetër, të kontrollit dhe të bërjes së ligjeve dhe duhet të garantojmë që jemi në përputhje me strategjitë dhe politikat europiane. Po u kthehem disa pyetjeve që bëra edhe në Komisionin e Ligjeve. Pyetja e parë është: kush e bën sot optimizimin e prodhimit dhe të shitjeve në KESH, privati apo KESH-i? Nuk jam kundër iniciativave private, madje është e kundërta, por në çfarë interesi publik janë ato? Me çfarë interesi financiar dhe me çfarë procedure bëhen këto përzgjedhje? Ky optimizim gjeneron të ardhura të konsiderueshme ose ka gjeneruar të paktën në favor të KESH-it, kurse sot janë në interes të privatit. Për të sqaruar më tej që optimizimi ekonomik i siguron KESH-it sigurimin e ardhurave shtesë, si rrjedhojë e diferencës ndërmjet çmimeve të shitjes dhe të blerjes së energjisë pa ndikuar në rezervën energjetike. Le ta shohim këtë problem, pse jemi në këtë situatë dhe në këtë marrëdhënie dhe sa ishte do të ishte vlera financiare që do të fitonte KESH-i, në qoftë se do ta bënte vetë në vend që ta marrë privati? ERE, Enti Rregullator, ka vendosur në kontratën ndërmjet KESH-it dhe OSHEE-së një marrëdhënie të kuptimit të drejtë për sa u përket shitjeve dhe blerjeve apo depozitimit të energjisë, po ashtu ka hedhur poshtë dy herë dy vendime dhe marrëdhënie që kanë të pasur të bëjnë me privatin në depozitim dhe optimizim. Po pse nuk e blejmë ne energjinë në bursë, siç e blen Kosova dhe Maqedonia? Thonë se nuk e blejmë dot ngaqë nuk jemi të regjistruar në bursë. Kush ju pengon? Pse Maqedonia dhe Kosova, që nuk janë të regjistruar, e blejnë në bursë me çmim më të ulët se ne? Si ka mundësi që OSHEE-ja ta shesë me 50-60 euro nga shkurti deri në qershor energjinë elektrike, ta blejë nga privatët tanë me 65, ndërsa sot ta blejë me 330 në një kohë që në bursë është me 270? Kam edhe pyetje të tjera, por nuk më lejon koha t'i bëj (nëse do të më lejoni edhe 30 sekonda). Ne duhet patjetër të shohim si

parlamentarë këtu mënyrën e funksionimit që nga OSHEE-ja, KESH-i dhe ndërmarrjet e tjera jo vetëm si obligim apo debat me qeverinë për atë që do të na thotë, por si detyrim tonin për t'iu përgjigjur si deputetë qytetarëve, nevojave, emergjencave dhe interesave tona kombëtare. Shpresoj që të paktën të hapim sytë ne si deputetë për të bërë që të hapë sytë edhe qeveria ashtu siç duhet, për të qenë transparente me shqiptarët, me paratë e shqiptarëve dhe me interesat tona kombëtare.